

Viața evreilor din Transilvania de Nord – perspectivă istorică

ETERNAL ECHOES

Teach and Learn About the Holocaust

Viața evreilor din Transilvania de Nord – perspectivă istorică

Viața evreilor din Transilvania de Nord

Evreii au trăit în ceea ce astăzi reprezintă Transilvania de Nord, România, de sute de ani. Ca în alte părți ale Europei, ei au contribuit la viața economică și socială a țării. Diferit oarecum de alte zone din Europa Centrală și de Est, în România, evreii au participat deasemenea la viața politică a țării chiar și în perioada interbelică (1918-1939).

Ei au contribuit la consolidarea unității naționale românești și dezvoltarea democrației și a pluralismului politic. Unindu-și forțele cu partidele politice democratice, ei au contribuit la lupta împotriva extremei drepte reprezentată de "Legionari", un grup care a susținut politicile antisemite și agresiunile împotriva evreilor din România.

La începutul secolului XX, existau aproximativ 180.000 de evrei care trăiau în provincia Transilvania. Cei mai mulți erau concentrați în marile centre urbane, cum ar fi Satu Mare, Cluj - Napoca, Oradea, și județe cum ar fi Sălaj și Maramureș. În multe orașe, evreii au constituit o parte semnificativă a populației. Spre exemplu, în Sighet (cunoscut azi ca Sighetu Marmăției) aproximativ 40% din totalul populației urbane a fost de origine evreiască. Cea mai comună ocupație a evreilor în acea perioadă a fost comerțul. Mulți au fost deasemenea implicați în producția industrială, chiar și agricultura a reprezentat un aspect important al forței de muncă evreiești, în special în perioada interbelică. Și ca peste tot în Europa Centrală și de Est, evreii au reprezentat o parte semnificativă a profesiilor liberale, cum ar fi avocați, medici, ingineri, etc.

În urma Tratatului de la Versailles, României i-a fost acordată provincia Transilvania. Previzibil, guvernul român de la București a încercat să impună legea română în noua provincie aflată până atunci sub legislație maghiară. O lege deosebit de importantă stipula că toți locuitorii din provinciile anexate ar putea deveni cetățeni români, fără a îndeplini nici un fel de cerințe formale sau proceduri birocratice.

Înainte de Primul Război Mondial, viața evreilor din Transilvania s-a bazat pe metodele tradiționale de viață comunitară evreiască. După război, viața comunității evreiești a continuat la fel ca înainte, cu practici religioase care reprezentau baza pentru viața comunității, caracterizată prin instituțiile tradiționale, ca societățile de înmormântare, școlile pentru copiii mai mici, spitale și organizații de caritate. Licee și alte instituții de învățământ superior au fost găsite doar în comunitățile evreiești mai mari. Interesant, unele comunități au menținut relații strânse cu organizațiile evreiești din Ungaria, în timp ce altele au favorizat o cooperare mai strânsă cu comunitățile românești.

În Timișoara, Oradea și Cluj, de exemplu, au fost înființate licee evreiești în perioada interbelică, cu instituții religioase evreiești care au jucat un rol important în toate nivelurile de învățământ. Într-adevăr, în ciuda multor dificultăți, o rețea extinsă de școli evreiești a fost creată în întreaga provincie care a educat aproape întreaga populație de vârstă școlară.

Fierar evreu, Ruscova, România, cca 1920.

Sinagoga din Târgu-Mureș, Transilvania.
Carte Poștală din 1917.

Cu toate acestea, situația școlilor evreiești din Transilvania a fost nesigură. În ciuda faptului că aveau autorizații de funcționare, școlile nu aveau dreptul de a emite diplome de absolvire. În schimb, studenții evrei au fost obligați să ia examenele finale în fața unei comisii speciale desemnate de Ministerul Instrucțiunii Publice. În 1925, ministrul Educației Constantin Angelescu a decretat că toate minoritățile au dreptul să își educe copiii în limba maternă. Cu toate acestea, privilegiul nu a fost acordat și evreilor. El a spus, ”Pentru studenți evrei, limba maternă este limba țării.” Aceste restricții însemnau că predarea în limba ebraică și idiș a fost interzisă, iar ebraica a fost acceptată doar pentru studiile religioase.

Cu toate acestea, în special pentru liceele evreiești, situația a rămas incertă, chiar precară până în 1940, când Transilvania de Nord a fost cedată Ungariei de către Germania lui Hitler, în urma celui de al Doilea Arbitraj de la Viena. Oarecum ironic, în ciuda prezenței antisemitismului în societatea maghiară, noua situație a dat comunităților evreiești șansa de a redeschide sau înființa noi instituții de învățământ Cluj - Napoca, Oradea, și în alte orașe. Acest lucru a fost unul deosebit de important în Transilvania de Nord, mai ales pentru faptul că evreii au fost excluși anterior din sistemul de învățământ.

Naționalismul și antisemitismul

Revenind la situația evreilor într-un climat politic din ce în ce mai ostil, antisemit, se poate observa că, deși egalitatea politică a fost garantată de Constituția din 1923, perioada interbelică a fost caracterizată de o creștere tot mai mare a antisemitismului și de agresivitatea politică împotriva populației evreiești din România, inclusiv împotriva ”noilor români” din Transilvania de Nord. Diversele mișcări populare din România și partidele politice și-au exprimat atitudinile antisemite și au organizat demonstrații publice. Un exemplu este „Liga Apărării Național Creștine”, fondată de A. C. Cuza, profesor de economie politică la Universitatea din Iași.

Antisemitismul a fost deosebit de puternic în rândul studenților din România, ca și în celelalte părți din Europa Centrală și de Est. Atât la Universitatea din Cluj, cât și după Congresul Studențesc de la Oradea în 1927, mulți studenți evrei au fost bătuți și chiar torturați de către bandele de studenți români.

Cu toate acestea, activitatea politică a evreilor din perioada interbelică a jucat un rol în politica românească, iar la alegerile parlamentare din 1926, 1928, 1931 și 1932, au existat patru sau cinci deputați aleși în diferite structuri de către organizații și comunități evreiești. În mod semnificativ, Jacob Niemirower, șef rabin al comunității evreiești din Vechiul Regat al României a fost senator până în 1939. După moartea sa, șef-rabinul Alexandru Șafran l-a înlocuit.

În toată Europa de Est, inclusiv România, sfârșitul perioadei interbelice a reprezentat și sfârșitul implicării evreiești în viața politică a țării. ”Spiritul” de antisemitism a devenit dominant. Și odată cu începerea războiului Germaniei Naziste împotriva Poloniei în septembrie 1939, și invazia germană a Uniunii Sovietice la sfârșitul lunii iunie 1941, soarta evreilor din Europa de Est a fost pecetluită. În România, atât în vechile cât și noile regiuni, regimul fascist al mareșalului Ion Antonescu a văzut în „oportunitatea” oferită de Germania nazistă posibilitatea de a scăpa de evrei. În mod tragic, această oportunitate a acaparat întreaga regiune, iar în doar câțiva ani de la izbucnirea războiului, comunitățile evreiești din Transilvania de Nord, inclusiv din Sighet, au fost exterminate.

Rabinul Șef J. Niemirower.

© Site-ul Wikipedia

Adolf Hitler dând mâna cu Primul Ministru al României Ion Antonescu, Munich, Iunie 1941.

© Muzeul Memorial al Holocaustului, Biblioteca Județeană Perquim

Copyright © 2014, 2019 autor(i), traducător(i) și Swedish Committee Against Antisemitism

Text de: Daniel Stejeran, director al Muzeului Memorial al Holocaustului din Transilvania de Nord, Șimleu Silvaniei/Dr. Paul A. Levine

Verificare acuratețe date: Dr. Paul A. Levine | Design grafic: Cecilia Undermark Peterfy